

Posamezne številke:
Navadne Din 1,-
ob nedeljah Din 1-50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 12. uri s
datumom naslednjega dne ter stane
mesечно po pošti D 12-50, za ino-
smetno D 20-50, dostavljen na dom
D 14,- na izkaznico D 12-50,
inacati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Knjižnica liceja

Ljubljana

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din 1,-
ob nedeljah Din 1-50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. eta-
žija. Telefon intern. št. 274.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, prilični dom. Tel-
fon št. 24. — SHS poštni števil-
nična št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
odira. — Rokopis na ne vračajo.

Leto: IV.

Maribor, sreda 10. oktobra 1923.

Številka: 229.

10. X. 1920.

Kako bo volk sit in koza cela?

Pašić-Mussolinijeva čarobna formula za aneksijo Reke brez kršenja rapalske pogodbe.

Beograd, 9. oktobra. Vaš dopisnik je izvedel iz zanesljivega vira, da so pogajanja med Rimom in Beogradom v polnem toku. Rimski poslanik Antonije-
vić je dobil že pred dnevi tozadevna navodila. Včeraj se je mudil v našem zunanjem ministertvu italijanski odpravnik poslov Sumente in sporočil stvari, ki kažejo, da nam Mussolini dela nove težave. Vladni krogi pa so vzle temu mnenja, da je naš položaj ugoden. Naša vlada je voljna, dati Italiji več novih koncesij, če se s tem doseže normalizacija odnosov med obema državama (!) Na

Reki naj bi bil vzpostavljen tak režim, ki bi zadovoljil Italijo in ki ne bi kršil rapalske pogodbe (!); mi pa bi dobili absolutno oblast nad Barošem in Delto. — Upravo Reke naj bi vodila komisija, ki bo pretežno italijanska in sicer tako, da bo de iure Reka samostojna država, de facto pa sestavni del Italije. V reški lu-
ki bi dobila Jugoslavija prosto cono, ki bi bila večja nego naša cona v Solunu. Pašić in Mussolini se baje sestanele šele potem, ko bo sporazum že kolikortoliko perfekten.

Viharji v radikalskem klubu.

Beograd, 9. okt. Radikalski klub je imel včeraj sejo, v kateri je prišlo nezadovoljstvo kmečkih poslancev stranke z politiko stranke zelo viharno do izraza. Burja je trajala nad dve uri, ne da bi se bila nasprotja uglasila. Po seji je bila seja članov vlade, vendar niso mo-

gli priti do sklepa, kako likvidirati spore med kmeti in ostalimi člani radikal-ske stranke. Izključiti upornih kmečkih poslancev ne upajo, ker se boje, da v tem slučaju vsi kmetje obrnejo stranki hrbet.

S češkoslovaškim posojilom ne bo nič.

Izmotavanja Narodne banke. — Akcija industrijalcev.

Beograd, 9. oktobra. Izgleda, da ne bo nič s posojilom v znesku 70 milijonov češkoslovaških kron, ki bi ga imela najeti naša Narodna banka na Češkoslovaškem. Vzrok je baje v tem, da Narodna banka neče dati zahtevanih garancij, zato pa prikazuje zahtevo tako, kakor da Narodna banka sploh ne more najemati nikakih posojil.

Kakor se govori, bodo industrijalci začeli akcijo za najetje večjega posojila na Češkoslovaškem ali v kateri drugi državi z zdravno valuto. Posojilo bi se uporabilo za pospeševanje razvoja naše industrije. Obisk češkoslovaških industrijcev in drugih gospodarskih zastopnikov nudi najlepšo priliko, da se sondira teren za tako posojilo.

NA BOLGARSKEM MIR IN RED.

Vlada se čuti močno.

Sofija, 9. oktobra. Vlada je razposlala okrožnim predstojnikom brzojavko, kiž njo naznanja, da je v vsej državi vzpostavljen red in mir. V tej brzojavki tudi odreja, da naj se s krivci postopa kolikor mogoče milo, ker so mnogi izmed njih le zapeljane žrtve, ki so nasledile plačanim voditeljem. Zato ne bo nikakih maščevalnih dejanj; vlada je namreč tako močna, da je lahko tudi usmiljena.

SODNIKI PRI PAŠIČU.

Beograd, 9. okt. Predsednik vlade g. Pašić je sprejel včeraj delegate sodniške organizacije iz cele države, ki so ga prosili, naj vpliva, da bo sodniški zakon čim prej sklenjen. Pašić je obljubil in prosil, naj vztrajajo v delu.

LJUBA JOVANOVIĆ PRI KRALJU.

Beograd, 9. okt. Včeraj pop. ob 6. uri je kralj sprejel v posebni avdijenci predsednika narodne skupščine g. Ljubo Jovanovića, ki je bil pri kralju nad eno uro. G. Jovanović je poročal kralju o delu v parlamentu ter o ustanovitvi odbora, ki naj bi se ukvarjal s rešitvijo problema, ki ga predstavlja izredna situacija v državi. Kralj je bil zelo zadovoljen s poročanjem in ga je blagoslovil.

ŠIROKA POOBLASTILA ZA NEMŠKO VLADO.

Ustavne določbe ukinjene.

Berlin, 9. oktobra (Izv.) Državni zbor je na današnji seji sprejel predloženi pooblastilni zakon z večino, ki je predpisana za spremembo ustave. S tem zakonom se pooblašča vlada, da podvzame vse ukrepe, ki jih smatra za potrebne na finančnem, gospodarskem in socialnem polju. Pri tem lahko tudi prestopi meje, določene v ustavi. Pooblastilo pa se ne razteza na podaljšanje delov-

nega časa, na zmanjšanje podpor in rent, socialno zavarovanje in male rente. Vse izdane uredbe se morajo takoj sporočiti državnemu zboru in državne-mu svetu. Na zahtevo državnega zbora se morajo take naredbe takoj ukiniti. — Zakon stopi takoj v veljavo ter preneha z odstopom sedanje vlade oziroma nje izpremembe, najkasneje pa 31. marca 1924.

POINCARREJEV NAČRT ZA REPARACIJSKA PLAČILA.

Pariz, 9. oktobra. (Izv.) V poučenih krogih se zatrjuje, da je Poincare v svojem govoru o omenjeni rumeni knjigi mislil s tem pismo, ki ga je poslal poslanikom v Londonu in Bruslju dne 10. junija. V tem pismu naglašja, da je treba Nemčiji pustiti dovolj časa, da vzpostavi ravnotežje v državnem proračunu. Nemčija razpolaga s celo vrsto izdatnih virov dohodkov, ki se dajo takoj realizirati in ki bi lahko služili zaveznikom kot podlaga za reparacijska plačila in za najetje mednarodnega posojila. To so predvsem železnice na levem bregu Rena, ki so sedaj v medzavezniški upravi. Te železnice bi se lahko predale družbi, v kateri bi bile udeležene Francija, Anglija, Belgija in Porenje. Nadalje bi lahko prepustila taki družbi več premogokopov v Porurju. Dobave blaga se morajo natanko določiti. Pri eksportu produktov velikih sindikatov bi lahko pobirala Nemčija posebno takso v višini 26%, ki bi prišla v prid reparacijam.

BORZA.

Curiah, 9. oktobra. (Izv.) Sklepni tečaj. Pariz 33.80, Beograd 6.55, London 25.43, Berlin 0.000006, Praga 16.75, Milan 25.40, Newyork 558.50, Dunaj 0.0078 pet osmin, žig. krone 0.0079.
Zagreb, 9. oktobra. Pariz 5.10-5.15, Švica 15.40-15.50, London 3.915-3.935, Berlin 0.007-0.0015, Dunaj 0.12-0.13, Praga 2.56-2.2575, Milan 3.915-3.935, Newyork 85.50-86.50.

bivajo zavedni Slovenci, ki jih Jugoslovani nikoli ne bodo pozabili. Koroška pa tudi sprčuje, kako se bi godilo nam, ko bi bili v svetovni vojni zmagali Nemci. K. I. K.

Perspektiva iz Nemčije.

Maribor, 9. oktobra.

Ko se je pred dnevi raznesla vest, da je nemška državna vlada sklenila končati pasiven odpor v Porurju ter začeti nova pogajanja s Francijo na podlagi priznanja francoskih reparacijskih zahtev, so optimisti napovedali preobrat v evropski politiki. Preobrat v smislu željenega sporazuma in pomirjenja po skoraj desetletnih krvavih in nekrvavih borbah. Gotovo je, da bi sporazum med Francijo in Nemčijo ustvaril podlago za resno pomirjenje Evrope. Začelo bi se novo obnovitveno delo, ki ga je hotel organizirati domala že pozabljen genovski konferenca. Tako delo je potrebno, če hočemo priti iz senice bajonetov in iz vojnih razvalin. Optimisti imajo prav, ko pripisujejo ugodni rešitvi reparacijskega vprašanja velik pomen za vso Evropo. Toda v takem optimizmu je žal precejšnja mera naivnosti. Nemčija je vzbudila razočaranje. Po prevratu je že ponovno imela priliko, da krene na nova pota, ki bi jo zbližala z ostalo Evropo. Imela je Erzbergerja, Rathenauja in druge, ki so hoteli popraviti napake prejšnjega režima na edino uspešen način: da Nemčija izvrši do najvišje mere možno obveze, ki jih je sprejela z versaillesko pogodbo. Toda državniški in takratni programom so plačali svojo trezno pamet z glavo. Kakor Rusi, tako so tudi Nemci silno dovzetni za ekstreme. In ne da bi uvideli, kam jih je zapeljal njih imperijalizem, proti kateremu je še nedavno stal skoraj ves civilizirani svet, so se začeli oklepati starih idolov in danes lahko rečemo, da je Nemčija že po večini v reakcionarnem taboru. Ludendorff, Hindenburg in številni drugi ljudje, ki so Nemce tako dolgo hujskali na vojno, da so vrgli svoje zadnje kocke — ti ljudje so danes zopet rehabilitirani. Nemčijo si je osvojila romantična vera, da jo lahko potegne iz prepada ona ista struja, ki jo je zanesla v prepad. Na njo vladajo velekapitalisti s tolikokrat imenovanim Stinnesom. Razvoj dogodkov daje prav pesimistom, ki niso verojeli, da bi konec pasivnega odpora v Porurju pomenil novo dobo nemške politike.

Stresemann je sicer za silo obnovil veliko koalicio, a njegovemu nastopu manjka iskrenosti. Diktaturi, ki jo začneja uvajati, nihče izven Nemčije ne zaupa, ker je znano, kako globoko tiči ta »novi mož« v krempljih težke industrije in kako tesno je slednja zvezana s podminiranjem nemške demokracije. Dogodki na Bavarskem so najboljši dokaz, da se nemško državno telo začneja samo zastrupljati. Ideal demokracije Nemčije, položene na temelje zdravega socialnega napredka in sporazuma s sosedi, vedno bolj blede pred masami in na njegovo mesto stopa megleni ideal imperijalistično-monarhističnih državniških »Trutzburgov«, ki bi vrgli v omenoglo Evropo plamenice novih sporov in bojev za oblast.

Zaman je čakati, da bo Nemčija nastopila novo pot. Danes je ne bo več. Njena demokracija je stinnezirana. V času največje gospodarske bede vlada nad njo peščica težkih industrijalcev. Porurski odpor se bo nadaljeval v novi, še slabši obliki. Posledice? Pasiven odpor v Porurju je bil za Nemčijo dražji nego bi bila ugoditev francoskim reparacijskim zahtevam. Uspeh je enak ničli. Nov odpor bo imel še težje posledice. Desničarski pokret v Nemčiji utesne zavrniti

tudi angleško reparacijsko politiko na francoski tir. Gospodarska sanacija brez zunanje pomoči je izključena. Prejalslej mora priti nov poraz. Kakor je padla marka, tako bo padla tudi politična samozavest. In prave črne ure Nemcem šele pridejo. Dan strašnega spoznanja, da se lahko tudi velik narod zmoti v svojih temeljnih računih.

Konsolidacija Evrope bo z morebitnim novim prevratom v Nemčiji preložena v nedoglednost. Od Urala do Rena bo neprestano curljala kri iz evropskega gospodarskega organizma. V čigavo korist?

Politične vesti.

*** Iz demokratskega kluba.** V zadnji skupni seji poslanskega kluba in glavnega odbora demokratske stranke je bil storjen sklep, da se poslanca Aršič in Trjgovč iz Južne Srbije, ki se nista pokoravala disciplini v poslanskem klubu in sta izstopila iz kluba, izključita iz stranke.

*** Iz narodne skupščine.** V seji narodne skupščine 8. tni. je minister dr. Perić predložil zakonski predlog o ustroju sodišč, ki je bil izročen zakonodajnemu odboru. Predložena sta bila zakonska osnutka vlade o narodnem priznanju kralja Petru Velikemu, kateremu se naj v Beogradu postavi spomenik, ter o narodnem priznanju zaslug za domovino. V znak hvalečnosti do bojevnikov, ki so padli za osvobodjenje, se ima vsako leto staviti v proračun 10 milijonov dinarjev, po potrebi še več, da se ovekoveči narodna hvalečnost, katere vidni znak naj bo Pantheon kot »Hram — spomenik osvoboditeljem«. Predvidena je enkratna večja nagrada za vse še žive bojevnike in druge državljane, ki so se odlikovali za časa vojne, roditeljem in otrokom padlih pa se podeli dosmrtna podpora. Za osvobodjenje zaslužni sinovi naroda, ki so umrli v domovini ali inozemstvu, bodo prenešeni na državne stroške in pokopani v rodinski ali novi grobnici, in postavi se jim častni spomenik. V prvi vrsti pridejo v poštev vojvoda Mišić, vojvoda Putnik, dr. Vesnić in drugi. Obema zakonskima predlogoma je bila priznana nujnost in sta bila odkazana posebnemu odboru, kateri je bil za popoldne sklican k seji, katere pa se ni udeležil noben poslanec vladne večine. Skupščina je nadaljevala razpravo zakona o taksah. Demokrata Soklič in Popović sta ostro kritizirala koruptno gospodarstvo vlade in povišanje taks, ki zadene predvsem siromašne sloje. Tudi Nemci so izjavili, da ne morejo glasovati za zakon. Vladna večina se ruši, ter tudi čim prej se razkrije.

*** Zopet nove koncesije Nemcem.** Kakor poroča »Deutsches Volksblatt«, je vlada privolila v zahtevo nemških poslancev ter nastavila na vseh srednjih šolah v Vajvodini poleg ravnateljev še nekatere podravnatelje, ki morajo biti Nemci. Kako bo izgledalo vodstvo na teh šolah, si je težko zamisliti. Razen tega zahtevajo Nemci v vseh »novosvobojnih« kraji ustanovitve srednjih šol, na katerih mora vse učno osebje pripadati narodnim manjšinam dotičnega kraja. Vlada tudi te zahteve ni odklonila, dasi pomenja skrajno ogroženje narodnih interesov zlasti pri nas v Sloveniji. Mesto asimilacije podpira radikalna vlada nemško šredentol! Za nemške zahteve v šolskem vprašanju se zlasti poteguje radikalni mešetar, minister ver dr. Janjič, češ, saj gre za narodne manjšine v Južni Srbiji. Vlada je v principu za to, da se zahtevi ugodi, boji pa se preostre kritike opozicije v parlamentu.

*** Dr. Korošec zopet konferira z Radičevići.** Kakor se poroča, je imel dr. Korošec o priliki zadružnega kongresa v Celju tudi sestanek z odposlancem Radičeve stranke, ki je skušal pridobiti dr. Korošca, da bi z vsemi svojimi poslanci zapustil parlament in prešel v abstinenco. Dokazoval mu je, da bi samo ta korak mogel privedi do preokreta v državni politiki. Dr. Korošec ni dal nikakega obveznega odgovora, češ, da bo o taktiki klerikalnega kluba sklepal zaupniški zbor, ki se bo vršil dne 4. novembra.

*** Zopet nove volitve.** V beograjskih političnih krogih se zopet z vso vnemo zatruje, da bomo imeli kmalu, najkasneje pa prihodnjo pomlad nove državno-zborske volitve. Radikali, vsaj pametnejši, priznavajo, da ne bodo mo-

gli več dolgo s pomočjo samih Turkov in Nemcev obvladovati situacije, boje se pa tudi, da bi prišli v Beograd Radičevići poslanci, ki bi v trenutku spremenili situacijo in jih vrgli. Poleg vsega tega pa obstoja še nova nevarnost. Radičevićev sploh ni bilo v parlament, muslimani opozirajo radi znanih zadnjih dogodkov in se ne vdeležujejo sej, z odstranitvijo pa groze tudi zemljoradniki. O abstinenci namenov slovenskih klerikalcev se že davno govori in če bi se ti na svojem glavnem zboru odločili, da zapuste parlament, potem bi ostali v njem razen sedanjih vladnih skupine samo še »demokrati«. Potrebno bi bilo, da bi demokrati samo enkrat izostali in kvoruma bi ne bilo. Sicer pa bi naša narodna skupščina, katero bi zapustili vsi opozicionarci s svojimi 120 radikalno-turško-nemškimi klicovci res lepo izgledala. Radi tega se vsak dan bolj jasno kaže, da bo sedanje lažiparlamentarizma kmalu konec in da bo dobri narod moral zopet romati pred špalirje vseh mogočih skrinjic.

*** Slovenski kandidati na Koroškem.** Dne 16. okt. se vrše na Koroškem volitve v avstrijsko narodno skupščino in istočasno tudi v deželne zbore. Koroški Slovenci so postavili svojo kandidatno listo za oboje zastopstev in so pridno na delu. Vrše se tudi shodi. Kandidati za avstrijski državni zbor so: zdravnik dr. Fr. Petek v Velikovu, župnik Ivan Staré v Hodišah in posestnik Ivan Vošpernik v Podravljah. Za deželni zbor koroški pa so postavili Slovenci sledeče kandidate: dr. Fr. Petek, župnik Vinko Poljanec iz Skočjana, posestnik Anton Gastl iz Šebna, posestnik Ferd. Kraiger iz Štebna, posestnik Ivan Vošpernik iz Podravelj, posestnik Franč Kriegl v Zahomcu, posestnik Anton Gril na Plaznivi, pos. sin Jožef Križnik v Šmarjeti, pos. Val. Rutar v St. Petru, pos. Ant. Warmuth v Brdi.

*** Pogajanja z Bolgarsko,** ki se vrše sedaj v Sofiji o končni izvedbi neuillyske mirovne pogodbe, zlasti v vprašanju bolgarskih reparacij, potekajo ugodno. Naš delegat Novaković je naglasil potrebo, da se čim prej končajo in da čim prej pride do izplačila bolgarskih rekvizicij za časa vojne v Srbiji. Bolgarski delegat se je strinjal s tem in izjavil, da je Bolgarska pripravljena izvršiti obveze.

*** Volitve na Bolgarskem.** Dne 4. nov. se bodo vršile občinske volitve, dne 18. nov. pa volitve v narodno sobranje.

*** Lloyd George v Newyorku.** Znani angleški politik Lloyd George je odšel nedavno v Ameriko, kjer bo imel več javnih predavanj. V soboto mu je novinarsko združenje v Newyorku priredilo banket, na katerem je Lloyd George v svojem govoru poudaril, da je zmaga zavetnikov rešila svobodo sveta in da je še nadalje potrebna edinstvena fronta zavetnikov.

TO je najboljša zobna krema. Dobi se povsod.

Dnevna kronika.

— Amnestije za vojake. V ministru za vojno in mornarico se pripravlja ukaz o pomiloščenju vojakov; ukaz bo potrjen na dan krsta prestolonaslednika.

— Veliki župan dr. Lukan odstopi? »Slovenec« doznava, da je ljubljanski veliki župan dr. F. Lukan podal ostavko.

— Zamenjava avstro-ogrskih bankovcev naših državljanov v Zadru. V Santa-Margheritski konvenciji se je kraljevina Italija zavezala, da bo zamenjala avstro-ogrsko novčanice, ki se nahajajo v posesti naših državljanov, nastanjenih v Zadru in ki ob priliki zamenjave l. 1921 niso bile zamenjane. Sporazum se nanaša samo na naše državljane. Zato je italijanska vlada odredila, da bo morala vsaka oseba, ki bo v roku, ki se bo skoraj določil med našo in italijansko vlado zahtevala zamenjavo, dokazati državljanstvo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ako bodo stranke radi zamenjave denarja potovale svojčas v Zadr, naj dokumente vzamejo s seboj. Ako so se ali pa se bodo obrnile radi zamenjave na naš konzulat v Zadru, naj dokumente pošljejo konzulatu.

— Komisija za proceno okupacijske škode bo začela s svojim poslovanjem

na ozemlju Slovenije 15. oktobra in sicer v Logatcu. Ista komisija bo po tem prešla na laški teritorij, kjer bo likvidirala okupacijske škode, ki so jih utrpeli naši državljani. Pozivajo se vsi, ki so škodo, povzročeno na laškem ozemlju, prijavili direktno italijanskim oblastim, da do 15. novembra t. l. obnovijo prijavo Ministrstvu Socijalne Politike potom oddelka za socijalno politiko v Ljubljani. V prijavah morajo navesti kraj, kje je škoda nastala, kakovost škode, okolnosti, ki so jo povzročile in po možnosti točen datum prijave italijanskim oblastim. Delegat v komisiji za proceno okupacijske škode.

— Otvoritev češke šole v Ljubljani. V nedeljo je bil na slovesen način odprt v ljubljanski »Mladiki« prvi razred češke šole, namenjene za otroke češkoslovaških državljanov. Otvoritev so se udeležili razen češkoslovaških reprezentantov, tudi zastopniki naših šolskih oblasti in raznih narodnih društev. V prvi razred se je letos vpisalo 30 otrok obojega spola, ki so bili doslej odvisni le od domače vzgoje.

— Češkoslovaški industriji in trgovci so dospeli v nedeljo zvečer v Beograd. Prišlo jih je 70.

— Tirolski emoki s kraljevskim dekretom prekršeni. Italijanski listi so te dni objavili kraljev dekret, s katerim se prepoveduje nazivati v Italiji znane emoke kot »tirolske«, ampak se morajo odslej dalje imenovati »gornjeadiški emoki«.

— Poljski senatorji za znižanje dnevnice. V zadnji seji poljskega senata so iz vzrokov štedenja senatorji zahtevali, da se jim znižajo dnevnice. Vlada je zahtevu sprejela in jim znižala dnevnice za 10 odstotkov. Srečna Poljska! Pri nas je ravno narobe, kajti istočasno ko poljski senatorji zahtevajo znižanje, so naši poslanci zahtevali in dosegli občutno zvišanje dnevnice.

— Rusko letalo na Finskem. Na finskih tleh se je spustilo na zemljo rusko letalo. Oblasti so letalo zaprle. Poskus ruske oklopnice, da bi izkrcala na finsko obalo vojaštvo, ki bi letalo rešilo, je bil odbit.

— Madžarski denar — smeti. Mučaveški trgovec Gutmann je nedavno odpotoval na Madžarsko, kjer je imel razna poslovna opravila. Nekega večera se je zabaval v Budimpešti. Ko je plačeval, mu je padel iz denarnice 100-tisočkronski madžarski bankovec. Natakarg je pobral in dal Gutmannu. Ta — imejitelj češkoslovaške dobre valute — pa se je obregnil ob natakargja, češ, kaj mi nosite te smeti... Nek madžarski rodoljub, ki je slišal te besede, jih je smatral za žalitev madžarske države. Poklical je policijo in dal češkoslovaškega trgovca zapreti. Ta sedaj premišljuje v segedijskih zaporih, kakega spoštovanja je vreden madžarski bankovec z visokimi številkami in pičlo vrednostjo.

— Danes meni, jutri tebi ali obešeni krvnik. V neki francoski kaznilnici je vršil službo krvnika na 20 let obsojeni morilec Izidor Hespel. Ostali tovariši iz ječe so ga zaradi tega zbadali in ga zvali »šakale«. To je krvnika, ki je »pošteno« vršil svoje delo, tako razjezilo, da je nekega zločinca-tovariša zadavil. Postavili so ga pred sodišče, kjer je med razpravo zgrabil nek težki železni predmet in ga vrgel v predsednika sodišča. Ker so iz tega sklepali, da je zločinca-krvnik nepopravljiv, so ga obsodili na smrt. In tako so krvnika potegnili na vrv, kakor je on potegnil več njemu enakih izvržkov človeške družbe.

— Najslabša valuta na svetu je danes valuta one države, ki je hotela obvladati ves svet in gospodarsko zaslužiti cele narode. To je valuta Nemčije. Celo sovjetsko-ruska valuta stoji boljše. Ali to ne potrjuje resničnosti našega pregovora: Kdor visoko leta, nizko pade!

— Pošamezna številka berlinskih listov stane pet do sedem milijonov mark. Pri nas stane en do poldrugi dinar.

— Steklenica vina — milijard mark. Berlinski listi poročajo, da stane steklenica prvovrstnega buteljskega vina v nekaterih berlinskih etablizmajih že 1 milijard mark. Očak Noe gotovo ni mislil, ko se je zastopil nasrkati žlahtne kapljice, da bodo njegovi nemški potomci kdaj plačevali vino s takimi ogromnimi svotami, čeprav ničvrednega papirja.

— Tudi Bukarešta dobi svoj krematorij. Iz Bukarešte poročajo, da je mestna občina sklenila zgraditi krematorij za sežiganje mrličev. Dela za zgradbo so že

pričela in bo krematorij prihodnje leto že dograjen.

— Mrtvi se vračajo iz Rusije. Češki listi poročajo, da se je pred dnevi vrnil iz Rusije nek obrtnik iz okolice Plzna, ki je bil celih 8 let pogrešan. Splošno so mislili, da je mrtev in tudi uradno je bil že proglašen za mrtvega. Njegova vrnitev je vzbudila ogromno presenečenje v vsem kraju. Mož pripoveduje, da živi v raznih oddaljenih pokrajinah Rusije še precejšnje število bivših avstro-ogrskih ujetnikov, o katerih v domovini mislijo, da so že davno mrtvi. Tudi izmed naših ljudi je mnogo pogrešanih in po mnenju domačih ljudi že mrtvih, ni pa nemogoče, da se bo ta ali oni vrnil, ko ga bodo najmanj pričakovali.

— Stavka češkoslovaških rudarjev končana. Pogajanja med stavkujočimi in ministrstvom javnih del so končala s sporazumom, da se znižajo dosedanje mezde za 8 do 12 odstotkov. Rudarji so se polnoštevilno vrnili na delo, ki je v vseh obratih zopet normalno. Stavka je trajala 42 dni. Izguba na mezdah se cení povprečno na 50 milijonov čK.

— Elektrifikacija železnic. Skoraj vse države se bavijo z načrti, kako bi lahko najhitreje elektrificirale železnice. Kurjava s premogom postaja vedno dražja, dočim je električni tok mnogo cenejši. V Avstriji imajo doslej elektrificirano samo kratko progo v svrhu preizkušnje. Tudi Švica je nedavno odobrila večmilijonski kredit za elektrifikacijo glavnih železniških prog. Kakor poročajo sedaj iz Pariza, je nedavno francoska vlada odobrila kredit 200 milijonov frankov za elektrifikacijo proge Pariz - Orleans in vseh prog, ki vodijo iz Pariza proti jugu.

— Sovjeti za pobijanje nepismenosti. Glasom poročil iz Moskve je posebna komisija sovjetske vlade izdelala ogromen načrt za pobijanje nepismenosti v Rusiji. Po tem načrtu bi morala sovjetska vlada samo v Ukrajini zgraditi 3360 novih šol poleg že zdaj obstoječih 3600. Načrt je sicer našel vsestransko odobravanje, toda komisar za finance nima denarja in tako bo vse ostalo samo pri načrtu.

— Miš ugasnila luč. Ta nenavaden slučaj se je pripetil pred par dnevi v Brucku ob Muri. Krog 20. ure zvečer je nenadoma ugasnila luč po celim mestu. Preiskava je dognala, da je zakrivila kratak spoj — miš. Miška se je namreč po kanalu za glavni kabel splazila do glavnega transformatorja in tam začela glodati žico. Z repkom se je opirala na drugo žico in čim je izolacijo pregrizla, je povzročila kratak spoj. Transformator je zgorel, luč po celim mestu pa je ugasnila. Miška je bila seveda tudi mrtva.

— Kralj angleških lovecev umrl. Pred par dnevi je umrl v Londonu lord Ripon, ki se je po pravici nazival kralj angleških lovecev. Dosegel je visoko starost 75 let. Bil je na glasu kot izborni poselec. Kakor bi trenil, je dvignil puško, pomeril in že je počil strel, ki je vedno »sedela«. Nikdar ni zgrešil cilja. V 29 letih je ustrelil 316.699 komadov divjadi. V to število, ki ga menda ni dosegel še noben lovec, je všteti 111.190 fazanov, 89.400 čapelj, 45.000 prepelice, 26.300 zajcev in približno toliko kuncev.

JDS.

V kozjanskem okraju so se vršili minolo soboto in nedeljo lepi sestanki naših somišljenikov. Najlepši je bil v soboto zvečer v Podčetrtku, kjer je bil ob enem občni zbor tamošnje organizacije. V imenu oblastne organizacije je poročal tajnik Spindlar, v imenu srenke organizacije Tone Malgaj. Razpravljalo se je predvsem o pripravah za volitve v oblastno skupščino. Za predsednika organizacije je bil izvoljen lekarnar g. Lovro Jurše. Dozdajni obče svetovni možje in to mesto radi težke bolezni morajo in v ostali odbor so bili izvoljeni fantje iz trga in okolice, ki nam jamčijo, da bo organizacija pridno šla na delo. — V Kozjem je bil sestanek, na katerem se je istotako razpravljalo o oblastnih volitvah. Enako v Podčrtu. Obe tamošnji organizaciji izvršita občne zbore tekom tega tedna. V St. Petru se je vršil informativni sestanek in se izvrši dne 4. nov. ustanovitve nove krajeve organizacije. Prihodnjo nedeljo so sestanki v lito-merskem okraju.

Mariborske vesti.

Maribor, 9. oktobra 1923.

„Drobiž“ iz magistratnih kulis.

Odkar so si klerikaleci in socialisti po več kot enoletnem koruznem zakonu o priliki proračunske debate skočili v lase, so začeli pridno razkopavati gnoj, ki se je po preobratu nabral na magistratu in v raznih mestnih podjetjih. Od tega časa naprej se zbirajo nad glavami raznih mestnih funkcionarjev neprestano črni oblaki. Z ene strani grme in udrihajo socialisti, z druge pa klerikaleci, občinarji pa se čudimo, kako je sploh mogoče, da so neverjetne korupcije, ki jih sedaj dan za dnem odkrivajo, ostale toliko časa prikriti, zlasti pa takrat, ko so socialisti in klerikaleci složno »gospodarili« in udrihali po — demokratih.

Zadeva Kohlbesnovih provizij je dovolj znana in umazana ter lepo ilustrira oziroma, ki vlada za magistratnimi kulisami. V odgovor na odkritje te afere so po dolgem času zopet osmrdili oziroma dr. Leskovarjevi prašiči, katerih so se tokrat socialisti temeljito lotili. Šli so tako daleč, da so končno v mestni klavnic res izkopali kar cele zaboje in sode, v katerih sta takratni gerent dr. Leskovar in klavniški ravnatelj Kern zakopala in skrila pokvarjeno meso. Toda to je bil še le začetek. Nadaljne preiskave so odkrile vse umazano gospodarstvo v klavnici, ki je trajalo celih pet let. Poučeni ljudje vedo povedati o tem cele listanje. Klavniški ravnatelj je dobavljal raznim »prijateljem«, obč. svetnikom in drugim svinjsko mast po »znižani« ceni (110 Kl), dasiravno sam ni imel kake mesarske ali trgovske koncesije. Mast je namreč dobival zastoj od izvoznika, ki so klavni v klavnici, za razne usluge. Sedaj postaja tudi jasno, zakaj mestna mesnica in aprovizacija sploh ni mogla funkcionirati in zakaj so se po suradnem poročilu klavniškega ravnatelja odbile vse ponudbe raznih izvoznikov glede dobave cenejše masti za občino! Zadnji »Socialisti« ve celo povedati, da je ravnatelj Kern izsiljeval raznim mesarjem nagrade, sicer pa jim je pretil in metel polena pod noge. Temu paševanju, upamo, bo sedaj konec, in naša občina bo, da zvaži zopet nazaj v klavnico izvoznika, ki jih je s svojim samolastnim ravnanjem odbil ravnatelj Kern in s tem povzročil občini veliko škodo.

Pri preiskavi in sečiranju gnilih prašičev pa je prišel na dan tudi še razen drugi »drobiž«. Naj omenimo samo to, da si je dal bivši klerikalni gerent dr. Leskovar izplačati iz mestne blagajne poleg gerentske plače tudi doklade za vseh svojih pet otrok, kakor vsi drugi mestni uradniki, čeprav je imel istočasno odvetniško pisarno in je tam še kot pravni zastopnik mestne občine zaslužil.

O prodaji stroja iz mestne plinarne smo že poročali.

Govori se še tudi, da bodo v kratkem »revidirali« v mestnem kopališču razne »rezervirane« kabine, ki si jih dajo rezervirati gotovi gospodje z magistrata. Vse to m še več se vrši za kulisami. Vse je ovito v sumljivo tajnost in izgleda, da bodo doživeli še mnogo presenečenj.

—
m Svodi k svojim! Podružnica »Jugoslov. Matica« nam piše: Kakor navadno izda Jugoslovenska Matica tudi za leto 1924 »Gospodinjski koledar«. Razen koledarja strokovne vsebine bo vseboval koledar tudi obširen inseratni oddelek. Trgovcem, gostilničarjem, kavarnam, gospodarskim podjetjem, denarnim zavodom itd. je dana lepa prilika, da razne »poslovne« oglasov v »Gospodinjskem koledarju«, ki je tudi v Mariboru zelo razširjen in se bo, ker je edini take vrste med slovenskimi koledarji, gotovo še bolj, svoje ime, širimo slovenske domovine med slovenske gospodinjice ter obenem šebo svojo narodno zavednost. Pošto velja to za obmejno mesto Maribor, čim večje bo število oglasov v »Gospodinjskem koledarju«, v tem večji bo gospodarski, z narodno zavednimi trgovci, tvrdkami itd. Se v tem tednu bo začela nabirati podružnica Jugoslovenske Matic v Mariboru inserate za »Gospodinjski koledar« 1. 1924 in upamo, da se

bodo naše zavedne tvrde polnoštevilo odzvale, posebno pa še, ko bodo imele poleg materialne koristi zavest, da s tem podpirajo Jugoslovensko Matico.

m Rešimo našo posest! Nedavno so slovenski listi zaznamovali dejstvo, da je prešla v nemško posest doslej slovenska hiša. Sedaj preti ista nevarnost neki drugi večji hiši v najlepši mariborski ulici in na najbolj prometnem kraju. Nek Slovenec prodaja svojo trinadstropno krasno hišo z več stanovanji, ki so parketirana in imajo električno razsvetljavo, kopalne sobe in v kateri se nahajata dva lepa trgovska lokala. Toda oglašajo se samo nemški kupci. Lastnik bi bil pripravljen Slovencu, ki bi kupil no takoj plačal, prodati hišo ceneje kakor komu drugemu, vendar ni nikogar. Ali naj res popustimo, da preide v nemške roke še to, kar je doslej bilo slovensko? Slovenci, Jugoslovenci, zavzemite se za to stvar! Kje so naši Primorci, ki iščejo pri nas hiše? Rešimo našo posest! Pojasnila se iz prijaznosti dobe tudi v našem uredništvu.

m Slabo znamenje. »Straža« poroča, da so v prvi letnik mariborskega bogoslovja vstopili samo štirje bogoslovci.

m Razčističevanje. K notici pod tem naslovom v sobotni številki nam piše g. dr. Pfeifer, da je sprejel dekret o premetitvi dr. Lanjšica takratni začasni vodja okr. glavarstva vladni tajnik g. dr. Poljanec ne 11., ampak šele 20. sept., in so bili posli okr. glavarstva isti dan oddani dr. Pfeiferju. Zadeva se bo itak razčistila pri sodni obravnavi in je za nas za enkrat končana.

m Čudna stvar. Piše nam železničar: V pondeljek jutraj sem šel skozi Frankopanovo ulico proti glavnemu kolodvoru z zavojem v roki. Ustavi me stražnik in zahteva od mene pojasnila, kaj nesem. Ne vem, ali imajo stražniki še danes naročilo prijemati pasante na ulici in jih vpraševati, kaj nosijo. Kam pa pridemo, če se bo začelo v Mariboru prijemati vsakogar, ki nese kak paket. Vsekakor treba tu temeljitega pojasnila. — (Op. ur.: Ime železničarja je pri nas g. polic. šefu na razpologo.)

m Še nekaj čudnega! V magdalenskem predmestju ima svojo ključavničarsko delavnico g. Farič. V hiši je polno stanovalcev, zlasti železničarjev, ki si seveda žele po naporitem delu ponoči počitka. Toda nekaj časa sem je prišlo pri g. Fariču v navado, da skoro noč za nočjo cele noči pusti svoje stroje v obratu. Seveda pri tem razbijanju strojev stranke absolutno ne morejo spati. Pritožile so se že na razne strani, pa kakor je videti doslej brezuspešno. Kaj za g. Fariča ne veljajo isti predpisi kakor za druge hiše glede nočnega miru?

m X. redna seja občinskega sveta mariborskega se vrši v petek, dne 12. oktobra t. l. ob 19. uri v mestni posvetovalnici. Dnevni red: 1. poročilo predsedstva in overovanje zapisnika 9. redne seje. 2. Predlogi in vprašanja. 3. Poročilo odsekov. 4. Slučajnosti.

m Oddaja premoženja prehranjevalnega urada. Izvem, da je bilo danes 10. tm. na ukaz pokrajinske uprave v Ljubljani izročeno premoženje prehranjevalnega urada pri okrajnem glavarstvu pravnim lastnikom, okrajnim odborom mariborskemu, šentlensarkemu in slovenjebistriškemu.

m Zdravniška nočna služba. Zdravniško društvo nas naproša, da objavimo sledeče pojasnilo: Zdravniška nočna služba, ki jo je uvedlo Zdravniško društvo, se nanaša samo na nedelje in praznike. Dotični zdravnik, ki ima »nočno« službo, vrši to službo samo ob nedeljah in praznikih popoldne do ponoči. Med tednom in ob nedeljah dopoldne ordinirajo itak vsi zdravniki. Ta služba je uvedena le radi tega, da je občinstvo ob nedeljah in praznikih, ko navadno vse hiti v okolico, na razpolago zdravnik v kakem nujnem slučaju.

m Če mešar kupuje glasovir... Mešar P. je podjeten možiček, ki vedno rad kaj zasluži. Pred par dnevi mu je raznil nek Franc Š. v nakup dober glasovir za smešno nizko ceno 7600 K. Daber zaslužek je bil siguran, saj stane danes vsaka škatlja najmanj 20 tisoč K. Izplačal je denar. Čez par dni se je peljal z vozom po glasovir v neko vas blizu Maribora. Ko je prišel na označeni kraj, je v svoje veliko začudenje zvedel, da Š. sploh ni lastnik prodanega glasovirja, temveč samo posredovalec pri prodaji.

Lastniku je od sprejetih 7600 K izplačal samo 2000 K, ostanek pa porabil za se. Ves jezen se je mešar odpeljal nazaj v Maribor, kjer je slučajno naletel na meštarja ter ga dal zapreti. Spoznal pa je, da je najboljša, če ostane pri volovskih in kravjih kupcijah, ki so bolj sigurne.

m Na kolodvoru okrađen. František Valouch, doma iz Olomuca, je čakal na glavnem kolodvoru na vlak. V čakalnici tretjega razreda je pri mizi zadremal. Ko se je zbudil, je opazil, da mu je zmanjkal njegov kovčec z razno obleko v skupni vrednosti nad 2000 šK. Prijavil je tatvino takoj policiji, kateri se je res v kratkem posrečilo izslediti tatu. V trenutku, ko je hotel oddati ukradeni kovčec v šrambo za prtljago, je bil aretiran nek Albin Vavpotič iz Dravograda, ki ga radi drugih tatvin in vlomov zasleduje tudi okrožno sodišče. Kovčec so vrnil lastniku, Vavpotič pa je romal v zapor.

m Kavarna v mestnem parku. Od danes naprej svira dnevno znana ciganska godba Roj—Žiga kvintet. Začetek ob 20. uri zvečer. Pri lepem vremenu tudi v nedeljo popoldne od 16. do 18. ure.

m Iz policijske kronike. Naknadno se je posrečilo izslediti tudi tretjega glavnega storilca pri vladu v stanovanju dvor. svetnika Fona v osebi nekega Iva, na Frasa. Aretiran je bil v Bistrici in izročen okrožnemu sodišču v Mariboru, kjer čaka skupno z ostalimi na plačilo. — Ž. Cirič je bil aretiran radi tihotapstva vžigalnice. Izgovarja se, da jih je dobil od nekega trgovca. — Viktor Z. je ukradel svojemu sostanovanju par čevljev. Imel pa je to smolo, da je v temi vzel dva napačna čevlja, vsakega od drugega para. Ker ima na vesti tudi še druge stvari, je bil oddan sodišču. — Franc V. v Vrtnarski ulici je rad izžival z raznimi prepovedanimi znaki. Povzročil je s tem več izgredov. Radi tega so mu odvzeli vse znake, ki so jih našli pri hišni preiskavi precejšen kup.

m Kavarna Frankopan. Danes v sredo 10. oktobra koncert. Igra priljubljeni teret. Postrežba točna. Za obilen obisk se priporoča Ivan Kokoč, kavarnar.

m Najdeni predmeti. Od 1. do 30. sept. so bili oddani pri kr. policijskem komisariatu v Mariboru sledeči najdeni predmeti in se zamorejo dvigniti: črna usnjata denarnica z manjšo svoto denarja in z enim avstrijskim bankovcem; 3 ključ; črna usnjata ženska ročna torbica z žepnim robcem in staro denarnico; ženska pletena jopa; ženska ročna torbica z nosnim robcem in brošo; ovratni koral; kokoš; štirikolesni ročni voziček; rumena listnica z večjim zneskom; otroški beli platneni čevlji, mizarski sveder in par naočnikov.

Narodno gledališče.

REPERTOIRE:

Torek, 9. okt. Zlatorog, izv. Otvoritvena glasbena predstava. (Gostuje gosp. Zdenko Knittl, član zagrebške opere).

Sreda, 10. okt. Zlatorog, ab. C.

—□—

»Zlatorog«. Opozarjamo cenj. občinstvo na današnje glasbeno premijero »Zlatorog«, delo našega zaslužnega skladatelja Viktorja Parme. Ta opera, ki jo je Parmia komponiral od 1917—20 je najnovejšo in najboljšo njegovo glasbeno delo in je bilo v Ljubljani leta 1921 vprizorjeno 15krat z lepim uspehom. Ker so pri nas partije v dobrih rokah, gotovo ne bo izostal uspeh, ki ga opera zasluži. Pri tem bodi omenjeno, da nas poseti zopet odlični gost zagrebške opere g. Zdenko Knittl, ki poje partijo Janeza. Tudi libretto je prav srečno izbrano, nanaša se na romantično pravljico »Zlatoroga«. Predigra nas takoj povede v gorsko kočjo, kjer nam Jaka, stari pastir (bas: g. Stagler) pove pravljico o Zlatorogu. Prvo dejanje otvarja ples in otroški zbor: »Živela mati Katra, živela«. Ta scena kakor že mnogo drugih v tem dejanju je zelo pristrana. Koncem dejanja nas bo gotovo vzradostila Janezova napitnica z zborom, posvečena domovini: »Solnčna brda tu ob Soči«. V drugem dejanju je posebno omembe vreden duet Janeza (Knittl) in Jerice (Vladimirova). Koncem dejanja zapojeja benečanska trgovca burškozno pesem: »Viva Bacco, viva Amore«. Tretje dejanje se začne s plesom, pri katerem so nameno-

ma vpleteni razni narodni jugoslovenski motivi: 14 deklic predstavlja triglavske cvetke, ki se ob zori prebujajo v bajnem triglavskem kraljestvu škrafov, rojenic in vil. Ples se zaključuje v veliki apoteozi na čarobni planinski raj.

Mislimo, da upravičeno upamo, da bo »Zlatorog« večkrat napolnil gledališče, kakor se je to zgodilo v Ljubljani. Režija g. Razberger. ravnatelj opere g. A. Mitrovič.

Abonement. Vsled izrednega zanimanja za letošnjo gledališko sezono, je gledališka uprava otvorila še peti abonement E. Ker je v abonementu E še več prostorov na razpolago (lepi parterni sedeži in lože) opozarjamo cenj. občinstvo, da se v čim večjem številu abonira. Ponovno objavljamo, da se gg. abonementi cene med sezono ne bodo povešale, do čim bo morala uprava izvenabonementskim posetnikom v slučaju naraščajoče dražine, cene temu primerno zvišati. Dalje bodo imeli gg. abonementje v raznih prilikah, t. j. pri odličnih gostovanjih, ki se bodo vršila izv. ab. primeren popust na vseh sedežih. V tem slučaju bo vedno posebno objavljeno v časopisu.

Kultura in umetnost

Višje šolstvo v sovjetski Rusiji.

Z začetkom šolskega leta je postalo dijaško vprašanje v Rusiji predmet splošnega zanimanja. Sovjetska vlada se bavi z dijaškim vprašanjem v dveh smereh: predvsem hoče visoko šolo proletarizirati, potem pa zagotoviti dijaškemu proletariatu primeren gnotni obstoj.

Proletarizacija se ne kaže zgolj v izbiri dijaštva, ampak tudi v poenostavljenju predavanj, v boju z »buržoasko« znanostjo. Slušatelji Svederovega vseučilišča so se pritoževali, da profesorji ne predavajo razumljivo, da so predavanja preveč strokovnjaška, zato pa neprebavljiva in suhoparna. Če uvažimo, kakšna je predizobrazba slušateljev te »univerze«, nam ne bo težko razumeti vzrokov njihovih pritožb.

Pritožbe pa so imele ravno nasproten učinek, kot bi bilo želeli: namesto tega, da bi se dvignila izobrazba slušateljev, je bilo odrejeno, da se spremeni učni načrt po zahtevah in potrebah ljudi, ki imajo nizko izobrazbo. Podoben pojav srečujemo tudi na Visoki šoli narodnega gospodarstva, ki nosi Marxovo ime. Tu je bila odpravljena cela vrsta stolic, zlasti pa mesta profesorjev, ki so predavali »pravo«: državljansko, državno, policijsko itd. Vse to na zahtevo premalo izobraženih slušateljev in v interesu komunistične politike.

Po načrtu, ki ga je izdelala gospa Krupska (Lenjinova žena), nameravajo popolnoma spremeniti visokošolski program. Visoke šole bodo postale utilitarni zavodi, ki bodo na veliko producirali razne »specialiste«, ki jih sovjetska vlada v prvi vrsti potrebuje pri upravi države.

Razen teh ukrepov, ki so »poenostavili«, deloma pa sploh razrušili znanost, delajo sedaj na tem, da bi bil pristop na vseučilišče dovoljen le mladini, ki je vpisana v komunistično stranko.

V Rusiji danes ni treba biti absolvent srednj. šole, da se ti dovoli vpis k vseučilišču, predavanjem. Ni več zrelostno spričevalo tisto, ki odpira visokošolska vrata, temveč zadostuje priporočilo komunistične stranke in strokovnih organizacij. Vsak kandidat pride pred posebno anke-to, ki ugotovi, koliko je politično zanesljiv; iti mora skozi »trojno rešeto«, kakor je pisal v »Izvestijih« komunist Nje-radov, in se podvrediti posebnemu izpitu iz takozvane politične abecede.

Kljub tej filtraciji se je pokazalo, da je število slušateljev sovjetskih visokih šol naraslo ob novem akademskem letu na 37.000 oseb. To dejstvo je spravilo sovjetsko vlado v slepo ulico. Od proglasitve nove gospodarske politike (»nepe«) obstoji namreč odredba, da je treba vseučiliščne študije plačati in sicer letno 80 rubljev v zlatu.

Kje naj vzame to svofo slušatelj-proletarec? Pomaga mu sovjetska vlada. Z ene strani dovoljuje črtanje šolnine, z druge strani pa deli stipendije. Za to pa je seveda treba veliko denarja, ki ga — ni. Tako so nastale razmere, ki jih mora celo komunistični tisk kritizirati. Stipendije ima manjši del dijaškega proletari-

šala (na visoki šoli v Odesi ima od 1838 dijakov-proletarcev komaj 865 državno podporo); pri tem je treba omeniti, da so stipendije zelo skromne, ker znašajo povprečno 12-20 naravnih rubljev na mesec (naravni rubelj ima manjšo vrednost nego zlati rubelj).

To je glavni vzrok, da je med dijaškim proletariatom v Rusiji toliko jetičnih — o čemur tožijo sami sovjetski listi. Nezadostna stanovanja, slaba obleka, obnavala in prepričala hrana — vse to pelje v degeneracijo. (Česke Slovo.)

—□—

x Književno prednaznanilo. Prihodnji mesec izide v samozaložbi avtorja pesniška zbirka Romana Bendeta »Pohojena greda«. Naročila sprejemajo avtor (Gor. Radgona) in knjigarna.

x Svobodna šola v Beogradu. Po vzoru pariške »Ecole libre« namerava več visokošolskih profesorjev otvoriti v Beogradu svobodno šolo za politične, gospodarske in finančne znanosti. V šoli bi bilo več odsekov: diplomatski, novinarski, višji trgovski in ekonomsko-finančni odsek.

x Posmrtna knjiga Ernesta Denisa. V Parizu je izšla knjiga zadnjih člankov slavnega francoskega slavista in našega odličnega prijatelja Ernesta Denisa, ki je umrl lansko leto v Parizu. V tej knjigi, ki ima naslov »Du Vardar a la Sotches« so zbrani Denisovi govori in članki, tičejo se jugoslovanskih vprašanj. Pisani so zlasti z ozirom na pariško mirovno konferenco, vendar pa imajo po svoji tematičnosti in zaradi imena svojega avtorja trajno vrednost. V knjigi je tudi daljši članek o Slovenih. Predgovor je napisal sedanjí pariški slavist prof. Eisenmann, kritične opazke in življenjepis pa prof. Aleks. Belič.

x »Prodane neveste« v Indiji in na Japonskem. Češki listi poročajo, da je angleška družba »Moody Mauner Opera Compagny«, ki je že l. 1908 priredila angleško izdajo Smetanove »Prodane neveste« in ž njo prepotovala vso Anglijo, Škotsko in Irsko, gostovala nedavno tudi v vzhodni Indiji in na Japonskem. Angleška poročila iz kolonij in iz Japonske so bila polna pohvale.

Gospodarstvo.

x Blagovne borze 8. okt. Novi Sad: pšenica bačka 356,5—357,5, arbijska 355, ječmen bački 275, oves bački 245, turščica bačka 260, fižol beli 520, moka »0«

570. Zagreb: pšenica bačka 350—355, sremska 362,5, oves slavonski 260, turščica 260, sremska 275, moka banatska »0« 580. Beograd: pšenica 365, ječmen 270, oves 265, fižol 560, turščica 275.

x Trgatev na dalmatinskih otokih je že končana. Letina je bila dobra, kakovost vina je odlična. Mošt iz črnega grozdja prodajajo po 180—200 dinarjev hektoliter, iz belega grozdja pa 230—250 dinarjev. Novo vino se prodaja po 380—480 din. hektoliter. Ker ni kupcev, so vinogradniki v veliki zadregi, prav posebno pa oni, ki nimajo posode.

Sport.

x Kolesarski klub »Perun« ima dne 9. tm. važno sejo. Za vse člane prihod obvezan.

x POLNP. Danes v torek 9. tm. ob 20. uri je plenarna seja. Udeležba vseh gg. je nujno potrebna.

Obiave.

x Prihodnja seja odbora Zdravniškega društva se vrši v petek, dne 12. oktobra tl. v kolodvorski restavraciji v Mariboru.

x Glasbena Matica. Orkestralni odsek. Redna vaja kvinteta na lok se vrši v sredo, dne 10. tm. ob 20. uri v prostorih Glasb. Matic. Pozivamo vse redne in nove člane k polnoštevilni in točni udeležbi.

x Mestni kino. »Rdeča zastava«, komedija v 5 činih, se predvaja v torek, sredo in četrtek.

x Instrukcije za višjo in nižjo gimnazijo daje reven osmošolec. Naslov pove iz prijaznosti uprava »Tabora«.

x Veliko vinsko trgatev s plesom priredi Nar. žel. glasb. društvo »Drava« v soboto dne 13. tm. v vseh prostorih Narodnega doma. Začetek ob 20. uri, konec ob 3. uri zjutraj. Vstopnina 5 D. Opozorjamo mariborsko narodno občinstvo na to prireditve.

x Opozorjamo na tombolo vojnih invalidov v Mariboru, ki se vrši dne 14. oktobra tl. ob 2. uri popoldne na Glavnem trgu. Ker so dobijki lepi in v veliki množini, naj nikdo ne zamudi te malokedaj se mudeče prilike, da si o pravem času priskrbi srečk, ki se dobijo komad po 3 D pri g. Zlati Brišnik v Slovenski ulici in po vseh tobačnih trafikah.

x Dva revna dijaka prošta hrane. Cenjene ponudbe na naslov: M. Kurnik, Meljska cesta 74, Maribor.

Mala oznanila.

Pohištvo

lastnih izdelkov za spalne in jedilne sobe najceneje v zalogi. Serčer in drug, Vetrinška ul. 2, 2175 30-6

Fakturist, v elektrotehnični stroki izurjen, se v velikem podjetju takoj sprejme. Ponudbe je nasloviti pod »Fakturist« na upravo lista. 2217 2-2

Spretna stenotipistinja slovenskega in nemškega jezika popolnoma zmožna v govoru in pisavi išče službe v pisarni. Dopisi pod »Spretna« na upravnštvo. 2207 3-3

Skoraj novo dirkalno kolo znamke Puch in nov otroški Brennabor-voziček se ugodno prodaja. Naslov v upravi »Tabora«. 2223

Iščem lokal za večjo brivnico. Odkupnino plačam takoj. Ko štomaj, brivec, Celje. 2225 2

Travniki na Pesniškem dvoru, 2 orala, se ugodno prodajo. Poizve se Mlinska ulica št. 30. 2187 3-3

Iz Italije in drugi, kateri želi kupiti hišo, vilo, posestvo, graščino itd. dobi pojasnila hitro in brezplačno. Pismene zahteve na upravo lista pod naslov »Kupim 10«. 2220 2-2

Iščem DEKLARANTA

J. Poisinger : Lajtersberg
Vila Korotan 2197

Zamenjava stanovanja. Stanovanje, obstoječe iz sobe in kuhinje, parket, električna razsvetjava, prtilje, sredini mesta, se zamenja s stanovanjem z dvema sobama in kuhinjo. Vprašati: Sodna ulica št. 35. vrata 2. 5-5

Pristopajte k Jugoslovenski Matici.

Dve dilakinji se sprejmeta v celo oskrbo. Naslov pove uprava. 2228 2-1

Perilo za pranje se vzame na dom po nižji ceni. Vprašati pri Mariji Skrbine, Strossmayerjeva ulica 3.

Ker dospe velika množina modnega blaga trgovini

B. Veselinović in dr.
Maribor, Gosposka 26

so se cene znatno
znižale! 2230 30-1

Namizne jabolke

so na prodaj po nižji ceni dnevno od 8. ure naprej na Vodnikovem trgu v gostilni pri Skorcu.

Globoko potrti naznanjamo vsem sorodnikom in prijateljem, da je naša iskrenoljubljena soproga, oziroma mati i. t. d., gospa

Olga Poljanec, roj. Rosenberg

soproga vladnega tajnika

dne 6. oktobra ob 13. uri po težki, mukepolni bolezni, previdena s tolažili sv. vere, preminula.

Nepozabno pokojnico smo položili v Celju k večnemu počitku. Istočasno se zahvaljujemo vsem, ki so blagi pokojnici in nam v teh težkih urah stali ob strani.

Maribor-Celje, dne 9. oktobra 1923.

Žalujoči ostali.

2226

Brez posebnega obvestila.

Pierre Loti:

Azijada.

(Dalje.) (2)

Revčka bi se dalo pridobiti z zlatom, ali zlata sem imel prav malo. Samuel je bil pošteni, mladit te vrste navadno nočejo biti zaradi zlata posredovalci med mladim možem in mlado ženko.

X

Williamu Brownu

poročniku tretjega pehotnega polka
v Londonu.

V Solunu, 2. junija.

..... V začetku nisem čutil drugega kot opojnost fantazije in čutnosti; nekaj več je prišlo pozneje: ljubezen, kajti moja čustva niso daleč od ljubezni; to me je presenetilo in očaralo.

Ko bi bili mogli slediti danes svojega prijatelja Lotija po ulicah starega, zakotnega dela Soluna, bi ga videli vstopati v hišo, čije zunanjost je nudila fantastično sliko. Skrivnostno so se zaprle šuri za njim.

Začetek melodrame. — Prva slika: Stara, temna hiša. Izgleda dokaj borno, a opremljena je povsem jutrovske. Na tleh leže preproge in orožje.

Vašega prijatelja Lotija so posadili v sredino. Okoli njega se molče obračajo tri Judinje. Nosijo pisano obleko, njihovi nosovi imajo značilno orlovsko obliko, na dolgih plaščih so nanizani cekini, a glave so pokrite s katogani iz zelene svile. Urno pospravijo Lotijevo častniško uniformo in ga oblačijo v turško obleko, poklekujoč pred njim, da mu zap-

no zlato našite gamaše in podveze. Loti je amerikan in zamišljen, kakor se spodobi za junaka lirčne drame.

Starke mu zatikajo za pas več bodal, katerih srebrni držaji imajo vdolane koralje; oblačijo mu z zlatom našiti plašč z ohlapnimi rokavi, na glavo pa mu nataknejo tarbušo. Nato dajejo s kretnjami znamenja, da je Loti zelo lep in ga vodijo pred zrcalo.

Loti opazi, da mu nova obleka res ne pristaja slabo in se malce otožno smehlja svoji novi uniformi, ki bi mu utegnila postati usodepolna; nato pa izide pri zadnjih vratih in tava po ulicah, med jutrovske bazarji in mošejami; neopažen se sprčaja med pestrimi množicami, oblečenimi v obleko kričečih barv, ki so v Turčiji toliko priljubljene. Ko je šel mimo ženske skupine, je slišal za sabo prijetno besedo: »Poglejte brhkega Albanca s krasnim orožjem.«

Nadaljnega spremstva, dragi William, ne bi hotel svetovati, kajti pot prijatelja Lotija je nevarna. Ljubezen do Turkinje, Turkove žene, je bilo vsekdar opasno, blazno početje, ki mu v današnjih razmerah ne najdeš imena. — Pri nji Loti preživlja opojne ure, tvega je lastno glavo in glave drugih ter nevarnost najraznovrstnejših diplomatskih zapletljajev.

Rekli boste, da je za taka dejanja potrebna dobršna mera sebičnosti; tega ne zanikam, vendar pa sem prepričan, da moram storiti vse, česar se mi zahoče in da si moramo kolikor le mogoče osladiti neprijetni in dolgočasni ragout življenja.

Nič se ne morete pritoževati zoper mene, dragi William: pisal sem vam mnogo. Ne verjamem Vaši ljubezni kakor sploh ne verjamem nikomur, ali Vi ste med onimi ljudmi, ki sem se z njimi srečal tuintam, eden izmed onih, ki čutijo

radost nad življenjem in se zanimajo za tuje dojme. Če je v mojem pismu malec razposajenosti, ne bodite hudi; napil sem se ciprškega vina.

V tem trenutku je vse srečno za menoj; vstopil sem na palubo, da bi dihal sveži večerni zrak. Solun je nudil borbno sliko. Njegovi minareti so bili podobni množini starih sveč, ki so se dvignile nad nesnažno in temno mesto, kjer se razpasujejo sodomski grehi. Ko je zapihal vlažen morski veter, sem občutil vso ugašajočo, obledelo podobo prirode, in v takih trenutkih se najraje vglobim v lastno notranjost, dasi tu ni ničesar razen zoprne praznote in neizmerne prištude nad življenjem.

Sanjarim, da bi romal prejkomogoče v Jeruzalem; tam bi se potrudil, da si pridobim zopet nekoliko vera. V tem trenutku so vsa moja verska in filozofska prepričanja, nprstvena načela, socialne teorije itd. združene v močni osebnosti: orožnik.

Ne dvomim, da se v jeseni zopet srečava v Yorkshiru. Do tega časa Vam stiskam roke in ostajam Vaš udani Loti.

XI.

Zadnji dnevi meseca maja l. 1876 so bili ena najzmedenejših dob mojega življenja.

Dolgo sem bil duševno razmurevarjen, praznega srca, nerazpoložen za silnejše trpljenje, ali to je bilo zgolj prehodno stanje in kmalu se je jela v meni prebujati mladostna sila. Slejkoprej pa sem čutil vso svojo osamelost, izginjali so zadnji ostanki vere in ni mi bilo mogoče rešiti pred nerazpoloženjem napram življenju.

Pod puščavniško skorjo pa je klilo nekaj ljubezni podobnega. Izlok mi je nu-

dil svojo nepopisno mikavost, da si njo opomorem iz miselne onemoglosti.

XII.

Preselila se je z ostalimi ženami njen gospodar je imel štiri žene — v po-deželski jali v gozdu na bitolski (monastirski) lesti; tam ni bila toliko zastražena kot v Solunu.

Po dnevu sem se šel oborožen. Čez vzburkano morje me je zmirom prevajal čolnar na oni del obrežja, kjer so se gnetle množice ribičev in čolnarjev, tu je sedel Samuel navidez ravnodušno in mi s kretnjami dajal znamenja za noč.

Najrajši sem se potikal po monastirski cesti. Bila je to gola in otožna ravan, kjer je oko segalo v nedoglednost, opazujoč na vse strani razmetana starinska pokopališča, podrti mramorne nagrobni ke, čijih tajinstvene napise je glodal mah; pusto je bilo to polje z grškimi bizantinskimi in mohamedanskimi grobovi, pokrivajočimi macedonsko zemljo, kjer so veliki narodi minulih dob zapustili svoj pepel. Tuintam se je dvigala ostra silhueta ciprese ali mogočna plata na, nudeča zavetje albanskim pastirjem in kozam; iz posušene prsti je vzniklo grmičje belega bezga in njegovi pastirski cveti so dišali pod pekočim solncem kakor jerihonske rože. V mojem spominu so ostale najmanjše podrobnosti te pokrajine.

V vlažni noči, ki je ne motijo vetrovi, je tišina pretrgana z glasovi cikad; v čistem zraku diše vonji poletja; morje je nepremično, nebo žari kakor v nočeh, ki sem jih preživel v tropskem svetu.

Ni še bila moja; ali med nama ni bilo drugih ovir razen gmočnih navzočnost njenega gospodarja in železne mreže na oknih.

(Dalje prihodnjic.)